

Riga Lotyšsko

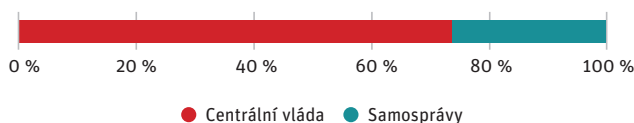
● **MĚSTO:**
0,6 mil. obyvatel

● **METROPOLITNÍ OBLAST**
0,9 mil.
(-2,5% pop. změna /5 let)

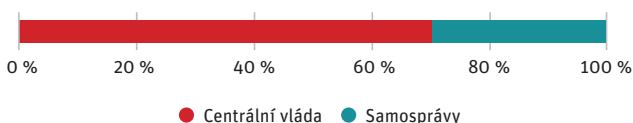
HDP: 88 % průměru HDP EU28
(+4,1% prům. roční změna HDP /5 let)

Jak fungují finance samospráv v Lotyšsku

VEŘEJNÉ PŘÍJMY

KAPITÁLOVÉ VÝDAJE

Lotyšsko má **system jedné úrovně samosprávy**; skládá se ze 110 obcí (Novads) a 9 „měst republikového významu“ (Republikas Pilseta). Územní reforma (2009) změnila dvouúrovňový systém samosprávy o celkem 524 místních samosprávách do dnešní podoby.

Základní právní rámec financování místních samospráv je zákon o místní samosprávě (1994), ale řada dalších dokumentů se vztahuje jak k fiskálním otázkám, tak ke vztahu mezi centrální vládou a samosprávami – zákon o rozpočtu a finanční správě (1994), zákon o rozpočtech samospráv (1995), zákon o místní samosprávě a vyrovnávání financí (novela 2015), zákon o daních a poplatcích (1995).

Samosprávy se na veřejných investicích podílejí pouze 29 %, což odpovídá 1,1 % HDP (OECD 51 % a 1,7 %). Investování lotyšských samospráv bylo ovlivněno krizí a konsolidačními opatřeními; v letech 2007–2017 investování klesalo o 4,3 % ročně. **Lotyšsko je významně závislé na Evropských strukturálních a investičních fondech.** Do roku 2020 přijme Lotyšsko až 5,6 mld. EUR (každoročně cca 3 % HDP a 65 % veřejných investic za období 2014–2018).

Podíl příjmů samospráv na celkových veřejných příjmech (26 %) a HDP (10 %) je pod průměrem EU28 (34 % a 15 %). **Hlavním zdrojem příjmů samospráv jsou daně, které jsou většinou sdílené. Daňové příjmy jsou relativně vysoké – tvoří téměř 61 % příjmů samospráv (OECD 39 %).** Zato příjmy z transferů a dotací (30 %) jsou v porovnání s průměrem OECD (49 %) nižší. Ostatní příjmy (poplatky, výnosy z majetku atp.) představují 9 % z příjmu samospráv a tvoří tak nižší podíl, než je průměr OECD.

Daňové příjmy samospráv jsou lehce nad průměrem unitárních států OECD (ať měřené jako podíl HDP nebo jako podíl z celkových veřejných daní) – daňové příjmy samospráv tvoří 5,9 % HDP a 26 % celkových vybraných daní. **Podle zákona o daních a poplatcích z roku 1994 jsou všechny daně státní; důsledkem toho je, že v Lotyšsku neexistují vlastní daně samospráv. Nejvýznamnější sdílenou daní je daň z příjmu fyzických osob, která v roce 2016 tvořila 84 % daňových příjmů samospráv, 54 % celkových příjmů samospráv a 5 % HDP;** daň je vybírána státem a je mezi obcemi zčásti přerozdělována; v roce 2017 obce dostávaly 80 % z daně vybrané na svém území.

Další významnou sdílenou daní je daň z nemovitosti vybíraná za pozemky a budovy užívané pro komerční a obytné účely; v roce 2016 tato daň tvořila 15 % daňových příjmů samospráv, 9 % celkových příjmů samospráv a 0,9 % HDP (OECD 1,1 %). Jde o dobrovolnou daň a obce stanovují její sazbu v mezích daných zákonem. Při uplatňování úlev z daně z nemovitosti obce zároveň kalkulují s možnou finanční kompenzací ve formě navýšených výnosů z daně z příjmu. Daň se tak stává součástí soutěže mezi jednotlivými samosprávami.

Samosprávy také dostávají podíl z daně z hazardu a podíl z daní z přírodních zdrojů. V současnosti se pracuje na přepracování systému veřejných daní (reforma 2017). Klíčová opatření se zaměřují na snížení daně z příjmu fyzických i právnických osob na státní úrovni.

Téměř všechny transfery od centrální vlády jsou (podle stavu z roku 2016) účelově vázané; 96 % z toho jsou transfery běžné a 4 % transfery kapitálové. Mezi tyto transfery patří mimo jiné finance určené na platy učitelů, údržbu a výstavbu silnic nebo investiční projekty.

Hlavním účelově nevázaným transferem jsou finance z Vyrovnávacího fondu financování místních samospráv (LGFEF). Smyslem je na základě zhodnocení finanční kapacity jednotlivých obcí snižovat vzájemné rozdíly mezi bohatými a chudými obcemi; přepočítání vychází z vybíraných daní a finančních potřeb konkrétních obcí. Pro některé obce představují prostředky z fondu významný podíl jejich příjmů. V roce 2013 byl fond financován 5 „městy republikového významu“ a 13 obcemi z metropolitní oblasti Riga, zatímco 92 místních samospráv z fondu čerpalo; 10 ani nepřispívalo, ani nečerpalo.

Ostatní příjmy samospráv jsou tvořeny uživatelskými poplatky a poplatky za správní služby, za vydávání úředních dokumentů, za osvědčení vlastnictví, za vlastnictví zvířat, za reklamu, za stavební povolení a další. V roce 2016 představovaly poplatky 0,8 % HDP a téměř 8 % příjmu samospráv. Výnosy z majetku a obecních společností v témže roce tvoří 0,5 % příjmu místních samospráv.

Zdroj: <http://www.oecd.org/cfe/regional-policy/Observatory-on-Subnational-Government-Finance-and-Investment.htm>